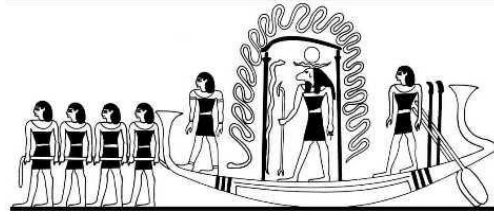

MEHEN Nieuws (9)
19 december 2011

MEHEN, Studiecentrum voor het oude Egypte

Om te beginnen wenst Mehen iedereen mooie, zinvolle Kerstdagen toe en een goed 2012.

In 2012 bestaat Mehen 10 jaar en hoopt dat gezamenlijk met de donateurs te vieren tijdens de Mehendag op zaterdag 30 juni 2012 in het Rijksmuseum van Oudheden te Leiden. Sprekers zijn dan prof. dr. O.E. Kaper (onderwerp over de Dachla Oase) en Jan Koek (De hyena in het oude Egypte). Aanvang 13.00 uur.

We hopen dat u ook in 2012 weer donateur wordt van Mehen; op dit moment hebben zich al 50 donateurs aangemeld. Voor € 25,- per jaar bent u donateur, voor echtparen/samenwonenden bedraagt de donatie € 35,-. Doel voor 2012 is een aantal van 100 donateurs (of meer) voor Mehen, dit zou een mooi verjaardagscadeau zijn!

Dankzij u als donateur heeft Mehen in oktober de 1^e Mehen-scriptieprijs, waaraan een geldbedrag van € 1.500,- verbonden is, kunnen uitreiken. Tevens heeft Mehen begin dit jaar een donatie gedaan aan het Griffith Institute in Oxford van € 150,- en deze maand zal nog een donatie van € 250,- overgemaakt worden aan het Kermaproject in Soedan o.l.v. prof. dr. Ch. Bonnet. Op de foto ziet u prof. dr. Bonnet uitleg geven in het magazijn in Kerma tijdens de succesvolle reis van Mehen door Soedan. In het volgend Mehen-Nieuws meer over deze reis.

(foto Jan Koek)

Verder heeft Mehen weer een interessant programma voor het komend jaar vastgesteld. Om te beginnen het lezingenprogramma voor de eerste helft van 2012.

Lezingen

De eerstkomende lezing is op **woensdag 28 december** in het RMO te Leiden, aanvang 14.00 uur:

“De tempel van Seti I te Kanais”, door Jan Koek

Waarom heeft farao Seti I een rotstempel laten bouwen aan de oude woestijnweg van Edfoe naar de goudmijnen van El Barramiya? Bespreking van de reliëfs in de tempel, maar ook van de teksten die in de tempel zijn aangebracht, die het antwoord op de vraag geven. De kleine tempel was gewijd aan dezelfde goden als in zijn beroemde tempel te Abydos. De tempel is 35 jaar gesloten geweest voor publiek en u kunt aan de hand van een uitgebreide fotoreportage nu kennis maken met deze interessante tempel.

Tevens zal kort ingegaan worden op de regeringsperiode van farao Seti I.

Op **zaterdag 7 januari 2012** zal Jan Koek een rondleiding verzorgen over de tentoonstelling *“Mummies! Het ontrafelde geheim”* in de Kunsthal te Rotterdam. Dit is een reizende tentoonstelling over de gehele wereld van ca. 225 objecten uit het RMO te Leiden.

Op **zaterdag 14 januari 2012** geeft drs. Sigrid van Roode in het RMO te Leiden, aanvang 14.00 uur, een bijzonder interessante lezing, waarvan de titel luidt:

“Het gaan naar de iboe in vrede, de betekenis van de iboetent in het Oude Rijk”.

De wabet of balsemingsplaats (?) in de cultuskapel van Idoe te Gizeh (foto Jan Koek).

In slechts enkele mastaba's uit het Oude Rijk is bij de begrafenisrituelen een tentvormige constructie afgebeeld. Deze lezing volgt een spoor dat via de piramidenteksten, objectfriezen, afgebeelde tenten, archeologische vondsten en koninklijke daltempels voert naar een mogelijke interpretatie van het doel van deze tent binnen het mummificatieproces en het begrafenisritueel. Kortom deze lezing mag u niet missen!

Op **woensdag 14 maart 2012** hoopt dr. Hans Albers een lezing te houden over *“Het goud van de farao's”*

Op **dinsdag 17 april 2012** zal Jan Koek een lezing geven over *“De rol en de betekenis van het nijlpaard in het oude Egypte”*

Op **zaterdag 28 april 2012** houdt dr. Christian Greco een lezing voor Mehen, onderwerp volgt nog.

Ook voor deze lezingen geldt aanvang 14.00 uur, in het RMO te Leiden. Voor meer informatie zie www.mehen.nl (onder lezingen).

Nieuwe tentoonstellingen (Ingrid van Sprakelaar)

Er zijn weer nieuwe tentoonstellingen aangekondigd. Kijkt u voor een volledig overzicht van de tentoonstellingen op de website www.mehen.nl.

Duitsland

* Iphofen: Theatrum Hieroglyphicum. Ägyptisierende Bildwerke im Geiste des Barock

Verlengd t/m 22 januari 2012

* Mettmann: Lego-tentoonstelling met 3 bouwwerken uit Egypte, 19-11-11 t/m 18 maart 2012.

Frankrijk

* Parijs: Des Pharaons noirs à Alexandre le Grand, 23-3-12 t/m 23 juli 2012

De zogenoemde "groene kop" uit Berlijn, te zien op de tentoonstelling in Parijs (foto's Jan Koek)

Groot-Brittannië

* Burnley: From Egypt's sands to Northern Hills, John Garstang's excavations in Egypt, t/m 21 april 2012

* Blackburn: From Egypt's sands to Northern Hills, John Garstang's excavations in Egypt, van mei t/m 13 juli 2012

* Manchester: Grave Secrets, tales of the ancient Nubians. Nieuwe data 19-11-11 t/m 4-3-12

Spanje

* Barcelona: Terracotes de l'antiguitat. Confluències en l'entorn mediterrani. T/m 4 maart 2012

* Valencia: Indiana Jones. Van 22-12-11 t/m 16-9-12 (eerder in Montreal, Canada)

Tsjechië

* Praag: rondreizende Toetanchamon-tentoonstellingen, van voorjaar t/m najaar 2012

Verenigde Staten

* Chicago: Picturing the Past: Imaging and Imagining the Ancient Middle East, van 6-2-12 t/m 2 september 2012

* Ann Arbor: Dominated and Demeaned: representations of the Other (Oudegyptische vijandafbeeldingen afgezet tegen negerbeeldjes vorige eeuw). t/m 16-1-12

Zweden

* Malmö: Toetanchamon – zijn graf en zijn schatten, van september 2012 t/m onbekend

Piramide van Seila

Na de piramiden van Koela, Edfoe, Elefantine, Ombos, Sinki en Zawejet el Majetin, waaraan in Mehen Nieuws 5, 6 en 8 aandacht is besteed, rest nu nog de piramide van Seila aan de rand van de Fajoem-oase.

De piramide van Seila (foto's Jan Koek)

Men gaat ervan uit dat de eerste zes genoemde piramiden onder Hoeni zijn gebouwd, maar Seila werd onder farao Snofroe gebouwd. De piramide heeft een hellingshoek van 14° en heeft vier treden; de hoogte is nog 6,8 m. De basislengte bedraagt ca. 30 m; de piramide bestaat uit grote kalkstenen blokken met een centrale kern. Het monument is op een heuvel gebouwd aan de oostkant van de Fajoem en kijkt over deze oase uit. De piramide is ontdekt door L. Borchardt.

Op de voorgrond de piramide van Seila met uitzicht op de piramide van Meidoem (foto Jan Koek)

*Egypte door de ogen van een 11-jarige
Verslag Egyptereis oktober 2011
door Anne Hendriks
foto's Paul Hendriks*

vrijdag 14 oktober

Samen met een groep van elf mensen ben ik onder leiding van Jan Koek naar Egypte geweest. Op deze dag vertrokken we met het vliegtuig van Schiphol naar Cairo. Toen we in het hotel aankwamen was het al heel laat door vertraging.

zaterdag 15 oktober

Vandaag zijn we naar de Koptische en Islamitische wijk geweest. Ook zijn we naar het Egyptisch museum gegaan. Het masker van Toetachamon en de andere grafvondsten vind ik het allermooiste. We kwamen ook over het beroemde Tahirplein wat gelukkig heel rustig was.

In de Islamitische moskee moesten we onze armen en benen bedekken. Dat hoefde in de Koptische wijk niet. In de Koptische wijk hebben we de hangende kerk gezien, de kerk hangt boven op een Romeins fort. Toen we bij het hotel terugkwamen was daar een trouwerij bezig. Het zag er heel gezellig uit want er was heel veel muziek met Egyptische instrumenten en een optocht die helemaal gedanst werd.

zondag 16 oktober

Op deze dag zijn we naar de piramides van Gizeh gegaan. Daar was het bootmuseum. Daar hebben ze een heel grote boot gerestaureerd zoals hij er echt in de oudheid uit heeft gezien. We zijn in de piramide van Cheops geweest. Daar was een heel grote galerij waarin je goed kon zien hoe de piramide was gebouwd.

Ook zijn we op deze dag naar ambtenarengraven bij Sakkara wezen kijken. Die worden opgegraven door Nederlanders. De graven zijn pas opengesteld voor publiek.

Bij die graven was er een hond die door andere honden was verstoten. Hij was heel bang voor ons. Maar hij bleef bij ons omdat hij eten wilde. Dat hebben we hem ook gegeven.

maandag 17 oktober

We moesten al om vier uur opstaan omdat we naar het vliegveld gingen. We vlogen via Aswan naar Abu Simbel waar we de tempel van Ramses II hebben bekeken. Het was daar erg warm maar het was de moeite waard. Er stonden supergrote beelden voor de tempel. Die vond ik erg mooi. Na het bezoek aan de tempels gingen we met het vliegtuig terug naar Aswan. We waren vroeg in het hotel waardoor mijn broer en ik nog konden zwemmen.

dinsdag 18 oktober

Eerst gingen we naar de onvoltooide obelisk. Daarna zijn we (na een stevige onderhandeling) met de boot naar het eiland Philae gevaren. Daar hebben we de tempel van Isis bekeken. Op de terugweg zijn we even op de nieuwe dam gaan kijken.

Tegen de avond bezochten we het Nubisch museum. Dat vond ik het leukste van deze dag. Er was namelijk een nepgrot waar we met lampjes rotstekeningen moesten zoeken. In het museum was een heel mooi tuig van een paard. Toen we die avond terugkwamen op onze kamers hadden we niet verwacht dat er een krokodil van handdoeken zou liggen. Blijkbaar hadden de schoonmakers weinig te doen want het zag er heel mooi uit.

woensdag 19 oktober

Vandaag gingen we met een felucca (zeilboot) naar graven die in een berg zijn gemaakt. Vanaf de berg heb je een prachtig uitzicht over de Nijl en Aswan. Daarna gingen we met de boot naar de botanische tuinen op het Kitchener eiland. Daar waren heel veel katten die wel wat lekkers van ons wilden. Daarna gingen we naar het eiland Elefantine. Daar stond de tempel van Chnoem en ook een piramide en een nijlmeter. Vroeger konden de ambtenaren van de farao met de nijlmeter zien hoeveel belasting de boeren moesten betalen.

Toen we op de Nijl voeren zagen we heel veel Nijlreigers. In Aswan konden we in ons hotel buiten eten aan de Nijl.

donderdag 20 oktober

Op donderdag 20 oktober moesten we vroeg opstaan om met de bus van Aswan naar Luxor te gaan. Onderweg zijn we gestopt bij de tempel Kom Ombo, gewijd zowel aan de krokodillengod Sobek als aan de god Horus, en de tempel van Edfoe, gewijd aan de valkengod Horus. Vanuit de bus konden we heel veel mooie dingen zien zoals rietsuikerplanten en dadelpalmen.

Voor Armant moesten we van de weg af door een opstopping van een ongeluk met een politiewagen. We moesten toen door het dorpje Armant rijden. Daar zagen we het echte plattelandsleven in Egypte. De mensen zijn op straat met hun dieren. Er zijn veel vrolijke kinderen die zwaaien. Maar op een bepaalde plek gingen de kinderen ineens een obstakel bouwen zodat we er niet langs konden. Gelukkig konden we doorrijden nadat ouderen de kinderen weg hadden gestuurd. Later hoorden we dat in Armant illegale opgravingen waren geweest door de plaatselijke bevolking. De politie had hen willen tegenhouden. Maar er is alleen maar opstand van gekomen.

vrijdag 21 oktober

Eerst gingen we met de bus naar de dodentempel van Seti I in Koerna. De tempel is ook gewijd aan de god Amon. Daarna bezochten we het huis van Howard Carter. Hij is de ontdekker van het graf van Toetanchamon. Daar hebben we gezien dat Howard heel goed kan tekenen. In de vallei der koningen hebben we vier prachtige graven bezocht die heel mooi beschilderd

zijn. Daarna hebben we in het dal der koninginnen twee prinsengraven en een koninginnegrav bekeken. Het was een drukke dag waarop we veel moois gezien hebben.

zaterdag 22 oktober

Op zaterdag 22 oktober gingen we naar de tempel van Dendera. De tempel was net schoongemaakt. Dus het plafond was heel erg mooi. Je kunt sterrenbeelden ontdekken op dat plafond. We zijn ook op het dak van de tempel geweest. Daar werd vroeger het beeld van de god geëerd. Toen gingen we naar de tempel van Karnak. Daar was een heel mooie grote zuilenhal. In het hotel waren we nog net op tijd voor het zwembad.

zondag 23 oktober

Deze dag gingen we weer naar huis met het vliegtuig. Toen ik thuis kwam, wist ik dat ik heel veel had geleerd over Egypte van Jan. Ik kan iedereen zo'n reis door het oude Egypte aanraden. Vooral kinderen want het is heel leerzaam en boeiend. Een prachtig avontuur om mee te maken en een herinnering voor altijd.

De tuin van Amon

Onze donateur Anneke Groeneveld heeft het spel "De tuin van Amon" aan Mehen ter beschikking gesteld, zodat de opbrengst aan Mehen ten goede kan komen.

Het spelbord is een Egyptische wandschildering uit het graf van de tuinopzichter Sennefer te Thebe. Het stelt het werkterrein voor van de overledene: de tuin van de god Amon. De winnaar van het spel is degene die het als eerste lukt om de 5 pionnen (slaven) de boot op het kanaal te laten bezetten: zijn slaven zijn uit de tuin van Amon ontsnapt.

Donateurs kunnen een bod doen op dit spel, het hoogste bod krijgt uiteraard dit leuke spel. Het minimumbod is € 7,50 en er kan tot 1 januari geboden worden. De spelregels, gebaseerd op het senetspel en het palmspel, krijgt men er uiteraard bij.

Het spel "De Tuin van Amon"
(foto's Jan Koek)

De godin Menkeret met Toetanchamon op haar hoofd.

*“Kunstroof in Egypte”, een thriller door Huub Pragt
Bespreking door Jan Koek*

Naar aanleiding van de gebeurtenissen begin dit jaar in Egypte heeft Huub Pragt min of meer een vervolg geschreven op zijn succesvolle boek *“De Verborgene Tombe”*.

De hoofdpersonen Kevin Savernake, Isabelle Montet, Marc Spencer en Waldo van Elst weten dankzij de verwarrende gebeurtenissen rondom de revolutie uit de gevangenis in Qena te ontsnappen en komen midden in de chaos terecht van de opstand. Na een reis via Amarna en Sakkara komen zij in Cairo aan, waar zij over de berichten van de inbraak in het Egyptisch Museum horen.

In Cairo gelden de wetten van de Egyptische godin Ma-at niet meer, met name rond het Tahrirplein en het Egyptisch Museum is de situatie onoverzichtelijk. De president en zijn vrouw proberen hieruit voordeel te behalen door zich objecten uit het Egyptisch Museum toe te eigenen met behulp van Mahmoed el-Hadidi. Als beloning voor zijn medewerking wordt deze man minister van Oudheden.

Uitspraken van of namens Mahmoed el-Hadidi over de kunstroof die in tegenspraak met elkaar zijn, net zoals van opmerkingen (en opnamen) op websites of in e-mails, worden door de hoofdpersonen grondig tegen het licht gehouden en langzamerhand begint voor hen de achtergrond van de inbraak in het Egyptisch Museum duidelijk te worden. Huub Pragt schetst aan de hand van gebeurtenissen die daadwerkelijk hebben plaatsgevonden een realistisch beeld zoals de roof van de Egyptische voorwerpen zou kunnen hebben verlopen, hiaten vult hij slim aan. Alleen de scène die zich afspeelt tussen Mahmoed el-Hadidi en een Belgische studente egyptologie is niet ter zake doende en had er naar mijn mening beter uitgelaten kunnen worden.

Door het verhaal gevlochten geeft Huub Pragt interessante achtergrondinformatie over farao Achnaton en Nefertiti, alsmede over de betekenis van de stad Amarna, het vroegere Achet-Aton. Datzelfde geldt voor de gestolen voorwerpen uit het Egyptisch Museum en de graven die de Nederlandse opgravers hebben blootgelegd in Sakkara. Een kaartje van het Egyptisch Museum en wat foto's van een aantal van de gestolen objecten in het boek hadden echter wel tot meer duidelijkheid bijgedragen. Gelukkig geeft de website www.kunstroofinegypte.nl veel achtergrondinformatie en foto's van alle genoemde voorwerpen, het is handig om tijdens het lezen van het boek af en toe deze site te raadplegen.

Het is een vlot geschreven verhaal dat zeker een extra dimensie geeft aan een belangrijke episode in de huidige Egyptische geschiedenis en die van de inbraak in het Egyptisch Museum in het bijzonder. Voor iedereen, maar zeker voor degene die de gebeurtenissen in het begin van dit jaar in Egypte maar enigszins heeft gevolgd, is dit boek een aanrader.

“Mehen, Essays over het oude Egypte” is goed ontvangen, maar u kunt uiteraard nog een exemplaar bestellen. Voor donateurs € 10,- en niet-donateurs € 20,- excl. portiekosten.

Voor meer informatie zie www.mehen.nl of mail naar mehen@hetnet.nl of bel nr. 0318 – 471689. Voor alle betalingen: rekeningnummer 67.19.36.387 t.n.v. B.J. Koek-Overvest e/o J.G. Koek te Elst.

Wij hopen u binnenkort bij één van onze activiteiten te ontmoeten en wij wensen u nogmaals een goed 2012 toe!

Met vriendelijke groeten,
namens Mehen
Bep en Jan Koek